

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Педагогічний факультет
Кафедра початкової та дошкільної освіти

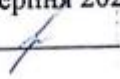

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА**

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
012 Дошкільна освіта
Освітня програма: Дошкільна освіта

2023 – 2024 навчальний рік

Розробник: Трифонова Олена Сергіївна, професорка кафедри дошкільної освіти,
докторка педагогічних наук, професорка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.
Завідувачка кафедри (С. І. Якименко)
«29» серпня 2023 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова
Індивідуальне науково-дослідне завдання –	012 Дошкільна освіта	<i>Рік підготовки:</i>
		3-й
Загальна кількість годин 90		<i>Семестр</i>
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Ступінь бакалавра	<i>Лекції</i>
		10
		<i>Практичні, семінарські</i>
		30
		<i>Лабораторні</i>
		-
		<i>Самостійна робота</i>
50		
		Вид контролю: залік

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 40 год. – аудиторні заняття, 50 год. – самостійна робота (47 % ~ 53 %).

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова
Індивідуальне науково-дослідне завдання –	012 Дошкільна освіта Освітня програма: Дошкільна освіта	<i>Рік підготовки:</i>
		3-й
Загальна кількість годин 90		<i>Семестр</i>
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1	Ступінь бакалавра	<i>Лекції</i>
		8
		<i>Практичні, семінарські</i>
		10
		<i>Лабораторні</i>
		-
		<i>Самостійна робота</i>
72		
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: 18 год. – аудиторні заняття, 72 год. – самостійна робота (8 % ~ 92 %).

2. ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Дитяча література» спрямована на ознайомлення студентів із ідейно-естетичним багатством художніх творів-зразків української та зарубіжної літератури, що входять у коло читання дітей дошкільного віку, озброєння майбутніх вихователів уміннями та навичками виразного читання дитячих творів різних жанрів. У процесі вивчення навчального курсу студенти ознайомлюються зокрема з поняттями: «художня література», «дитяча література», «література для дітей дошкільного віку», зі специфічними особливостями дитячої літератури. Особливого значення у вивченні навчальної дисципліни набувають питання щодо психологічного сприймання дітьми творів різних літературних жанрів на етапі дошкільного дитинства, проблеми наступності літературного розвитку дітей в умовах Нової української школи; функцій дитячої літератури, розвитку дитячої літератури в різні періоди; виховного й освітнього значення творів українських і зарубіжних письменників.

Ключові слова: дитяча література, зарубіжна література, принципи, функції, літературна компетенція, художні твори, жанри літератури.

Summary

The academic discipline «Children's literature» is aimed at acquainting students with the ideological and aesthetic richness of fiction works-samples of Ukrainian and foreign literature, which are included in the circle of reading children of pre-school age, equipping future educators with skills and abilities for the expressive reading of children's works from different genres. In the course of training, students get acquainted in particular with the concepts of «fiction», «children's literature», «literature for children of pre-school age», with the specific features of children's literature. Of particular importance in the study of academic discipline are the psychological perception of children of different literary genres during pre-school childhood and the problem of the continuity of children's literary development in the New Ukrainian school; the functions of children's literature and the development of children's literature at various times; the upbringing and educational significance of the works of Ukrainian and foreign writers.

Key words: children's literature, foreign literature, principles, functions, literature competence, works of fiction, literature genres.

3. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Метою курсу є: ознайомити студентів із ідейно-естетичним багатством художніх творів-зразків української та зарубіжної літератури, що входять у коло читання дітей дошкільного віку, методикою вивчення дітьми творів різних жанрів; озброїти майбутніх вихователів уміннями та навичками виразного читання дитячих творів.

Завданнями курсу є:

- ознайомити студентів із зразками дитячої літератури, які ввійшли до золотого скарбниці вітчизняної та світової літератури, методикою ознайомлення їх із дітьми;
- дати уявлення про українську дитячу літературу в сучасному розумінні.
- сприяти розвитку в них умінь і навичок самостійно аналізувати і правильно визначати ідейно-композиційний зміст дитячих творів, їх значення для виховання дітей;
- сприяти розвитку у студентів умінь розкривати науково-педагогічні основи творів, створених для дітей; визначати роль і місце книги в розумовому розвитку дітей, їх моральному та естетичному вихованні;
- формувати у студентів уміння виховувати у дітей любов до книги;
- сприяти розвитку і вдосконаленню в них навичок виразного читання поетичних і прозових творів дитячої літератури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

II. Фахові:

ФК-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

ФК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

ФК-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

ФК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

ФК-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

ФК-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленневою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

Програмові результати навчання

ПРН-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПРН-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПРН-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПРН-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

4. Передумови для вивчення дисципліни: Українська мова за професійним спрямуванням, Дошкільна лінгводидактика з культурою мовлення та виразним читанням.

5. Програма навчальної дисципліни

Кредит № 1.

Тема 1. Дитяча література як складова художньої літератури

Поняття «художня література», «дитяча література», «література для дітей дошкільного віку». Дитяча література як складова частина художньої літератури. Специфічні особливості дитячої літератури. Основи теорії літератури (тема, ідея, сюжет, композиція, образна система тощо).

Тема 2. Народнопоетична творчість для дітей

Поняття про дитячий фольклор, специфіку його творення, жанри. Наукова класифікація дитячого фольклору. Поетична творчість для дітей. Малі фольклорні жанри (загадки, прислів'я, приказки, лічилки, скоромовки та ін.), їх характеристика. Українські народні казки: визначення, класифікація, жанрові особливості.

Тема 3. Дитяча література XIX століття

Загальна характеристика української дитячої літератури XIX століття.

Творчість Тараса Шевченка. Погляди великого українського поета на освіту й виховання молодого покоління. Пейзажна лірика Т. Шевченка («Тече вода з-під явора», «Ой, діброво, темний гаю», «Дивлюсь, аж світає», «Рече та стогне Дніпр широкий», «Садок вишневий коло хати» та ін.).

Яків Щоголів («Хата», «Осінь», «Степ», «Тестамент»).

Дитячі оповідання й казки Михайла Коцюбинського («Харитя», «Ялинка», «Про двох цапків»), Євгенії Ярошинської («Найбільший скарб», «Квіти», «Мотилі»).

Тема 4. Байки в дитячій літературі.

Байки Леоніда Глібова в дитячому читанні («Вовк та Ягня», «Щука», «Коник-стрибунець», «Лисиця-жалібниця», «Музики»). Ліричні вірші Л. Глібова («Веснянка», «Щедрівка», «Зимня пісенька», «Книжка», «Бджілка», «Ясне сонечко», «Квіткове весілля»). Жанрова специфіка байки.

Байки Юрія Федьковича («Горда качка»).

Байки Бориса Грінченка («Швидка робота», «Сорока», «Кури та ластівка»).

Виховне та освітнє значення байок для дітей.

Кредит № 2

Тема 5. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття

Життєвий і творчий шлях Олени Пчілки (Ольги Драгоманової-Косач). Внесок письменниці у розвиток дитячої літератури. Жанрова різноманітність творів: вірші письменниці про дітей («Маленька українка», «Снігова баба», «Котик-мурчик», «З гринджолятами», «Вертаються школярки», «Школяр на виїзді», «Вишеньки-сережки», «Сестричка і братик», «Пісенька» та ін.), пейзажні поезії О. Пчілки («Весна-красна»,

«Весняні квіти», «Як швидко літо проминуло», «До діточок», «Діточкам», «Змінилося все»), вірші про тварин («Замислений котик», «Тямущий котик», «Мудра кицька», «Співати», «Метелик»); казки О. Пчілки «Мишача рада», «Журавель та Чапля», «Казочка про Коржика». Байка «Котова наука»; оповідання письменниці про дітей («Сніг», «Сосонка», «Хлопчик та ведмідь», «Збентежена вечеря»); сміховинки («Злодій», «Незагублений чайник», «Роботящий син», «Сміховинка», «У школі», «Приповідка про хліб» тощо).

Тематичне і жанрове розмаїття творів Лесі Українки. Поезія («Як дитиною, бувало...», «Мамо, іде вже зима», «Вишеньки», «Літо краснее минуло», «Тиша морська», «На зеленому горбочку») та казки («Біда навчить», «Лілея») Лесі Українки в дитячому читанні, їх дидактичне значення.

Педагогічна діяльність Івана Франка. Відображення вимог до дитячої літератури і дитячого читання у статтях «Жінка – мати» (розділ «Лектура для дітей»), «Байка про байку». Ідейно-тематичне і жанрове багатство творів Івана Франка для дітей. Вірші І.Франка для дітей дошкільного віку «Киця», «Коваль», «На підгір'ї», «Надійшла весна», «Гримить», «Маленька хмарка», «Полудень». Майстерне змалювання психології малої дитини в автобіографічних оповіданнях І.Франка «Малий Мирон», «У кузні», «Мій злочин», «Микитичів дуб». Казки І. Франка для дітей «Ріпка», «Лисичка і рак», «Заєць і їжак», «Лисичка і журавель». Дидактична і виховна спрямованість казок І. Франка. Цикл «Коли ще звірі говорили».

Зв'язок творчості Михайла Коцюбинського для дітей з його педагогічним досвідом. Оповідання («Харитя», «Ялинка») та казки письменника («Про двох цапків», «Дві кізочки», «Івасик і Тарасик», «Десять робітників», «Брати-місяці»), їх значення в моральному вихованні дітей.

Педагогічна діяльність Бориса Грінченка. Оповідання письменника для дітей «Мудра кицька», «Собака гріється», «Кицька грає», «Риби приязелюють», «Добра наука», «Як тигра лікували», «Кішка та папуга», «Розумна вівця», «Звірі дякують лікарям за поміч», «Собака рятує хазяїна». Дидактична спрямованість казок Б. Грінченка («Зайці та жаби», «Два Морози», «Сірко», «Три бажання», «Дівчинка Леся» та ін.).

Тема 6. Українські дитячі твори для дітей першої половини ХХ століття

Загальна характеристика української дитячої літератури ХХ століття.

Тематичне багатство творів Степана Васильченка для дітей («Неслухняний глечик», «Мандрівка з чумаками» та ін.).

Тематичне і жанрове розмаїття поетичних творів Олександра Олеся для дітей («Білі гуси летять над луками», «Щиглик», «Ялинка», «Ліс восени», «Коліскова», «Спи, дитиночко кохана», «О моя дитино», «Все навколо зеленіє», «Пісня», «Два хлопчики на ставочку», «Давно вже літечко пройшло», «Зима», «На Різдво горить ялинка» та ін.).

Життєвий і творчий шлях Марійки Підгірянки. Тематичне розмаїття творів поетеси для наймолодших читачів («Їде віз з гори в долину», «Мій дідусь старенький», «Моя мама», «Де нам наймиліше»). Збірка «Безконечні казочки». Зв'язок із фольклором, щедре використання народних традицій. Загадки поетеси для дітей. Значення їх у розвитку дітей.

Тема 7. Українська дитяча поезія для дітей II половини ХХ століття

Життєвий і творчий шлях Н. Забіли. Жанрова різноманітність творів письменниці для дітей. Поетичні твори Н. Забіли для наймолодших читачів «Ладки, ладоньки, ладусі», «Ой чук, чуки», «Курочка», «Кульбаба», «Пісенька», «Сорока-білобока». Тема раннього дитинства у творчості Н.Забіли («Ясочина книжка», «Про дівчинку Маринку», «Катруся велика», «Катруся і Павлусь», «Ми із братиком», «Про дівчинку, яка нічого не їла», «Марина Дмитрівна», «Скільки нас?», «Мамине свято», «У космосі», «Барвінок», «Гусінь»). Розуміння письменницею дитячої душі. Цикл «Навесні та влітку», «Восени та взимку», «Проліски», «Прогулянка до лісу», «Дванадцять місяців», «Казки лісової кринички». Майстерність письменниці у змалюванні краси і багатств природи. Вірші «Метелик», «Равлик», «На зеленому моріжку», «Жовтень», «Зима», «Наша ялинка». Пізнавальне та естетичне значення віршів про природу. Оповідання Н.Забіли для наймолодших слухачів «І в Ясочки є грядка»,

«Ластівки», «Олівець-малювець», «Ясоччин садок», «Ведмедикова хата», «Древній Київ». Переказ народних казок – збірка «Під дубом зеленим», «Прабабині казки». Щедре використання сюжетів та образів дитячого фольклору. «Весела абетка», «Веселий рахунок» – енциклопедія для маленьких дітей.

Творчість Оксани Іваненко для дітей. Казки письменниці про дітей («Що Ромко їв?», «Няв-няв», «Кульбабка», «Бурулька», «На добраніч», «Сандалики, повна скорість», «Великі очі», «Чудесна квітка»). Казка «Галочка».

Життєвий і творчий шлях Марії Познанської. Збірка віршів Марії Познанської «Мій квітник». Тематичне багатство поезій для найменших читачів «Ой котик-коточку», «Коза», «Корівка», «Моя ляля», «Здрастуй, сонечко», «Моїй мамі», «Журавлі летять», «Ромашка» та ін. (відображення безмежної любові до рідної матері, тема природи, зміни пір року та ін.). Відображення теми любові до праці у збірці «Про золоті руки». Пізнавальне та виховне значення поезій для дітей.

Тематика творів Платона Воронька для дітей. Збірки «Читаночка», «Малюючим – соколятам», «Сніжна зіронька горить», «Облітав журавель», «До нас наближаються зорі», «Колісанки», «Всім по сім». Актуальність тематики віршів. Змалювання картин дитинства, праці («Ходить сон», «Доня хоче спати», «Кіт не знав», «Кіт у чоботях», «Друзяки», «Чому чапля стоїть на одній нозі», «Хвіст», «Дід Мороз несе мішок» та ін.). Майстерність поетичних мініатюр. Казки П. Воронька («Чотири вітри», «Спір», «Цап-забіяка», «Лісовий гомін», «Лісова казка», «Казка про сніжину-краплину», «Казка про незвичайні покупки» та ін.). Використання фольклорних традицій. Образність, гумор, дотепність.

Тематичне розмаїття творів Грицька Бойка для наймолодших читачів («Хлюп, хлюп, водиченько», «Маля-немовля», «Бублики», «Морозець, морозець...», «Дощик, дощик...», «Ясне сонечко не гріє», «Перші крапельки весни», «Сонечко» та ін.). Вірші Г. Бойка («Коник», «А ми шпаківні будували», «Дятел», «Соловейко», «Посадила я берізку», «На санчатах», «Зимова пісенька», «Для мамі», «Де п'ятий?», «Здоровим будь!», «Я вже велика дівчинка», «Де носовичок?» та ін.).

Життя і творчість Василя Симоненка. Поезія та віршовані казки письменника для дітей («Грудочка землі», «Лебеді материнства» («Виростеш ти сину...»), «Снігу, снігу сиплеться довкола», «Засівна»; віршовані казки для малечі «Цар Плаксіє та Лоскотон», «Подорож у країну Навпаки»).

Твори Катерини Перелісної для дитячого читання (вірші «Тупу, тупу, тупенята», «Дибубу-дибубу-дибубу», «Курка і курчатка», «Дощик», «Для потішечки», «До річки», «Черевички», «Галюся», «У маленької онучки», «Маленька», «Проворні», «До садочка», «Сестрички», «Швачка» та ін.).

Творчість Романа Завадовича для дошкільнят. Вірші письменника «Вмиєм, діти, личка!», «Лялечка», «Песик і киця», «Листопад», «Великодні гості», «Українська мова», «Радість України», «Наша коломийка», «Я Шевченка поважаю», «Українські діти» та ін.. Оповідання «Ната». Казки «Як куцик і павучок віддячилися мишці» та ін.

Літературна спадщина Анатолія Камінчука для дітей (збірки «Равлик_павлик», «Трамвайчик», «Веселе полювання», «Ластівки»).

Творчість Тамари Коломієць для дітей (збірки «Зоопарк від А до Я», «Найперша стежечка», «Хиталочка-гойдалочка» та ін.).

Поетичні твори Анатолія Костецького.

Тема 8. Українська проза для дітей II половини XX століття

Життєвий і творчий шлях Василя Сухомлинського. Жанрова і тематична різноманітність творів письменника (оповідання, казки тощо). Оповідання «Ледача подушка», «Петрик, собака і кошеня», «Конвалія в саду», «Хто свічки засвітив?», «Я вирощу внучку, дідуся», «А хто ж вам казку розповідає, бабусю?», «Втрачений день», «Кмітливий скляр», «Хлопчик і сніжинка», «Щоб метелик не поколовся», «Як Сергійко навчився жаліти», «Сиві волосинки», «Як Микола став хоробрим», «Красиві слова і красиве діло», «Пурпурова квітка», «Скільки ж ранків я проспав!», «Безрідний дятел» та ін. Казки В.

Сухомлинського «Сьома дочка», «Фіалка і бджілка», «Зайчик і місяць», «Пелюстка і квітка», «Для чого півневі гребінець», «Їжачок і світлячок», «Два метелики», «Найгарніша мама» та ін.

Твори Віктора Кави для дітей («Юрків подарунок», «Добраніч, мамочко!», «Твір», «Він живий!», «Я і мій телевізор» та ін.).

Твори Василя Чухліба у дитячому читанні. Оповідання «Як сонце сходить», «Брилик», «Голубий дощик», «Чи далеко до осені», «Велика сила», «Обруч».

Виховне та освітнє значення творів українських прозаїків II половини XX століття.

Кредит № 3

Тема 9. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI століття

Життєвий і творчий шлях Дмитра Павличка. Збірки поезій і казок для дітей («Звернення», «Мрія», «Золотий олень», «Дядько Дош», «Де найкраще місце на землі», «Обруч», «Смерічка», «Плесо», «Калачі», «Осінь», «Нічний гість» та ін.).

Життєвий і творчий шлях Ліни Костенко. Збірка творів для наймолодших читачів «Бузиновий цар».

Поет і педагог Степан Жупанин. Тематичне багатство творів поета для найменших читачів («Помідорчик», «Колосочки», «Сонячні зайчики», «Журавлик», «Перукар». Збірки «Зорі над Карпатами», «Променисті колоски», «Лісові годинники»). Казка «Подорожник».

Твори Миколи Сингаївського в дитячому читанні. Виховне та освітнє значення творів письменника для дітей. Вірші «Як ходила гуска жати», «Ведмідь малює», «Сливка», «Вересень», «Гречана каша», «Садівник», «Мати-Україна», «Спитала мати в сонця...», «Квіти пам'яті», «Марічка і звичка» та ін.. Оповідання та казки М. Сингаївського для дітей дошкільного віку («Про їжакову книжку», «Звідки в їжака колючки», «Їжачок-співачок», «Їжачок і струмок», «Їжачок-помічник», «Як їжачок над лугом літав» та ін.).

Тематичне розмаїття творів Ігоря Січовика (вірші «Виховані діти», «Хвалько», «Є у мене вірний друг», «Іграшки», «Страшний вовк», «Півникова пригода», «Черепашка», «Вуж», «Огірок», «Цибуля», «Реп'яшок», «Листопад», «Загадкова підкова», «Земля», «Дніпро», «Колискова від журавлика» та ін.) оповідання «Хліб чи халва?»).

Казки Івана Андрусяка.

Тема 10. Література рідного краю для дітей

Дніпрова Чайка – творчість для дітей.

Гуморески Павла Глазового.

Творчість Миколи Вінграновського для дітей.

Віра Марущак – оповідання для дітей.

Дитяча поезія Валерія Бойченка.

Новели та оповідання Сергія Цушка.

Поезії Дмитра Кременя для дітей.

Тема 11. Зарубіжна літературна казка

Зарубіжна література в дитячому читанні. Арабські казки «Тисяча і однієї ночі». Французька літературна казка. Твори Ш. Перро для дітей («Червона Шапочка», «Кіт у чоботях», «Хлопчик-мізинчик» «Зачарована красуня», «Попелюшка, або кришталевий черевичок»). Фольклорна основа. Захоплювальні сюжети, яскраві образи, стиль і мова казок.

Німецькі літературні казки братів Грімм («Бременські музиканти», «Вовк та семеро козенят», «Шість лебедів», «Попелюшка», «Горщик каші», «Мішок хитрошів»). Багатство змісту, відображення народного життя, мрій про краще майбутнє в казках. Уславлення працьовитості, охайності, кмітливості. Гумор і сатира як засіб створення комічного.

Казки Г.Андерсена в дитячому читанні («Гидке каченя», «Соловей», «Дюймовочка», «Непохитний олов'яний солдатик», «Снігова королева» та ін.), їх виховне значення.

6. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усьог о	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1.						
Тема 1. Дитяча література як складова художньої літератури	5	1	2	-	-	2
Тема 2. Народнопоетична творчість для дітей	7	1	2	-	-	4
Тема 3. Дитяча література XIX століття	11	1	4	-	-	6
Тема 4. Байки в дитячій літературі	7	1	2	-	-	4
Усього:	30	4	10	-	-	16
Кредит 2.						
Тема 5. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття	9	1	4	-	-	4
Тема 6. Українські дитячі твори для дітей першої половини XX століття	7	1	2	-	-	4
Тема 7. Українська дитяча поезія для дітей II половини XX століття	7	1	2	-	-	4
Тема 8. Українська проза для дітей II половини XX століття	7	1	2	-	-	4
Усього:	30	4	10	-	-	16
Кредит 3.						
Тема 9. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI століття	10	2	4	-	-	4
Тема 10. Література рідного краю для дітей	12	-	4	-	-	8
Тема 11. Зарубіжні літературні казки - дітям	8	-	2	-	-	6
Усього:	30	2	10	-	-	18
Усього годин:	90	10	30			50

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усьог о	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1.						
Тема 1. Дитяча література як складова художньої літератури	7	1	-	-	-	6
Тема 2. Народнопоетична творчість для дітей	7	1	-	-	-	6
Тема 3. Дитяча література XIX століття	7	-	1	-	-	6
Тема 4. Байки в дитячій літературі	9	-	1	-	-	8
Усього:	30	2	2	-	-	26
Кредит 2.						
Тема 5. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття	8	1	2	-	-	5
Тема 6. Українські дитячі твори для дітей першої половини XX століття	8	1	2	-	-	5
Тема 7. Українська дитяча поезія для дітей II половини XX століття	7	1	1	-	-	5
Тема 8. Українська проза для дітей II половини XX століття	7	1	1	-	-	5

Усього:	30	4	6	-	-	20
Кредит 3.						
Тема 9. Українська література для дітей кінця ХХ - початку ХХІ століття	11	2	1	-	-	8
Тема 10. Література рідного краю для дітей	11	-	1	-	-	10
Тема 11. Зарубіжні літературні казки - дітям	8	-	-	-	-	8
Усього:	30	2	2	-	-	26
Усього годин:	90	8	10			72

**7. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Дитяча література як складова художньої літератури	1
2	Тема 2. Народнопоетична творчість для дітей	1
3	Тема 3. Дитяча література ХІХ століття	1
4	Тема 4. Байки в дитячій літературі	1
Кредит 2.		
5	Тема 5. Українська дитяча література другої половини ХІХ - початку ХХ століття	1
6	Тема 6. Українські дитячі твори для дітей першої половини ХХ століття	1
7	Тема 7. Українська дитяча поезія для дітей ІІ половини ХХ століття	1
8	Тема 8. Українська проза для дітей ІІ половини ХХ століття	1
Кредит 3.		
9	Тема 9. Українська література для дітей кінця ХХ - початку ХХІ століття	2
Разом:		10

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Дитяча література як складова художньої літератури	1
2	Тема 2. Народнопоетична творчість для дітей	1
Кредит 2.		
3	Тема 5. Українська дитяча література другої половини ХІХ - початку ХХ століття	1
4	Тема 6. Українські дитячі твори для дітей першої половини ХХ століття	1
5	Тема 7. Українська дитяча поезія для дітей ІІ половини ХХ століття	1
6	Тема 8. Українська проза для дітей ІІ половини ХХ століття	1
Кредит 3.		
7	Тема 9. Українська література для дітей кінця ХХ - початку ХХІ століття	2
Разом:		8

8. Теми семінарських занять програмою не передбачено**9. Теми практичних занять****Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Дитяча література як складова художньої літератури	2
2	Тема 2. Народнопоетична творчість для дітей	2
3	Тема 3 Дитяча література ХІХ століття	4
4	Тема 4. Байки в дитячій літературі	2
Кредит 2.		
5	Тема 5. Українська дитяча література другої половини ХІХ - початку ХХ століття	4
6	Тема 6. Українські дитячі твори для дітей першої половини ХХ століття	2
7	Тема 7. Українська дитяча поезія для дітей ІІ половини ХХ століття	2
8	Тема 8. Українська проза для дітей ІІ половини ХХ століття	2
Кредит 3.		
9	Тема 9. Українська література для дітей кінця ХХ - початку ХХІ століття	4
10	Тема 10. Література рідного краю для дітей	4
11	Тема 11. Зарубіжні літературні казки - дітям	2
	Разом:	30

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 3 Дитяча література ХІХ століття	1
2	Тема 4. Байки в дитячій літературі	1
Кредит 2.		
3	Тема 5. Українська дитяча література другої половини ХІХ - початку ХХ століття	2
4	Тема 6. Українські дитячі твори для дітей першої половини ХХ століття	2
5	Тема 7. Українська дитяча поезія для дітей ІІ половини ХХ століття	1
6	Тема 8. Українська проза для дітей ІІ половини ХХ століття	1
Кредит 3.		
7	Тема 9. Українська література для дітей кінця ХХ - початку ХХІ століття	1
8	Тема 10. Література рідного краю для дітей	1
	Разом:	10

10. Теми лабораторних занять програмою не передбачено

**11. Самостійна робота
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Дитяча література як складова художньої літератури	2
2	Тема 2. Народнопоетична творчість для дітей	4
3	Тема 3 Дитяча література XIX століття	6
4	Тема 4. Байки в дитячій літературі	4
Кредит 2.		
5	Тема 5. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття	4
6	Тема 6. Українські дитячі твори для дітей першої половини XX століття	4
7	Тема 7. Українська дитяча поезія для дітей II половини XX століття	4
8	Тема 8. Українська проза для дітей II половини XX століття	4
Кредит 3.		
9	Тема 9. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI століття	4
10	Тема 10. Література рідного краю для дітей	8
11	Тема 11. Зарубіжні літературні казки - дітям	6
	Разом:	50

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Дитяча література як складова художньої літератури	6
2	Тема 2. Народнопоетична творчість для дітей	6
3	Тема 3 Дитяча література XIX століття	6
4	Тема 4. Байки в дитячій літературі	8
Кредит 2.		
5	Тема 5. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття	5
6	Тема 6. Українські дитячі твори для дітей першої половини XX століття	5
7	Тема 7. Українська дитяча поезія для дітей II половини XX століття	5
8	Тема 8. Українська проза для дітей II половини XX століття	5
Кредит 3.		
9	Тема 9. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI століття	8
10	Тема 10. Література рідного краю для дітей	10
11	Тема 11. Зарубіжні літературні казки - дітям	8
	Разом:	72

12. Індивідуальне завдання програмою не передбачено

13. Форми поточного та підсумкового контролю

здійснюється за 100-бальною шкалою: **Шкала оцінювання: національна та ECTS**

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (ККР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспектів, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (ККР) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студентові виставляється **відмінно**, якщо студент виявив глибокі й систематичні знання з дитячої літератури; вільно використовує термінологічний апарат літературознавства; володіє навичками виразного читання (в тому числі напам'ять) художніх творів різних жанрів; здатний до розв'язання теоретико-практичних завдань літературознавчої спрямованості; творчо підходить до інтерпретації різних літературних жанрів та демонструє самостійність і оригінальність суджень; методично правильно здійснює літературознавчий аналіз текстів різних жанрів; чітко формулює власну думку та переконливо аргументує її; виявляє високий рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури.

Студентові виставляється **дуже добре**, якщо студент виявив глибокі й систематичні знання з дитячої літератури, дає правильні, подекуди не повні визначення теоретико-методичних засад навчальної дисципліни; на достатньому рівні володіє навичками виразного читання (в тому числі напам'ять) художніх творів різних жанрів; здатний до розв'язання теоретико-практичних завдань літературознавчої спрямованості, водночас подекуди припускається незначних неточностей; творчо підходить до інтерпретації різних літературних жанрів та демонструє самостійність суджень; методично правильно здійснює літературознавчий аналіз текстів різних жанрів, хоча й припускається деяких помилок; уміє доводити свою думку; виявляє достатній рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури.

Студентові виставляється **добре**, якщо студент виявив достатні знання з дитячої літератури, дає правильні, подекуди не повні визначення теоретико-методичних засад навчальної дисципліни; здатний до розв'язання завдань літературознавчої спрямованості, водночас припускається методичних огріхів; методично правильно здійснює літературознавчий аналіз текстів різних жанрів, хоча й потребує допомоги; вміє доводити свою думку; виявляє достатній рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури, водночас не завжди використовує їх у власному мовленні.

Студентові виставляється **задовільно**, якщо студент засвоїв програмовий матеріал із дитячої літератури в передбачуваному обсязі; виявляє розуміння окремих літературознавчих понять; під керівництвом викладача аналізує художні твори і наводить приклади з них;

виявляє навички виразного читання (в тому числі напам'ять) окремих художніх творів; здатний за зразком розв'язувати теоретико-практичні завдання літературознавчої спрямованості; демонструє задовільний рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури.

Студентові виставляється *мінімальний задовільно*, якщо студент виявив слабкі знання з дитячої літератури, називаючи окремі літературознавчі факти; виявляє нерозуміння літературознавчих понять, відсутність навичок виразного читання художніх творів, розв'язання завдань теоретико-практичних завдань літературознавчої спрямованості; демонструє низький рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури.

Оцінка за виконання завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота									
Кредит 1					Кредит 2				
T1	T2	T3	T3	T4	T5	T5	T6	T7	T8
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Поточне оцінювання та самостійна робота							ККР	Накопичув. бал / сума	
Кредит 3									
T9	T9	T10	T10	T11			30	300/100	
14	14	14	14	14					

14. Методи навчання

Словесні (лекції, дискусії, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного літературознавчого матеріалу), *наочні* (розгляд презентацій, таблиць, схем), *практичні* (придумування авторських казок, виконання мовленнєво-творчих вправ, завдань за текстами творів української дитячої літератури), *проблемні* (метод вирішення проблемних завдань), *дослідницькі* (метод проєктів), *інтерактивні* (робота в малих групах, «Кошик ідей», «мозкова атака»), *активні методи навчання* («Фішбоун», метод Боно «6 капелюхів»), *кейс-метод*.

Технології: *комунікативно-мовленнєві* (парні інтерв'ю).

Методами демонстрування результатів навчання є: поточні опитування на практичних заняттях, оцінка якості виконання практичних, самостійних завдань, захист презентацій, есе, комплексна контрольна робота

Засобами діагностики є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної роботи, презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи, комплексна контрольна робота.

15. Рекомендована література

Основна

1. Богданець-Білоskalенко Н. І. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини XIX – початку XXI століття. Київ.: КУ імені Бориса Грінченка, 2012. 92 с.

2. Богданець-Білоskalенко Н. І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини XX ст. – початку XXI ст. : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 480 с.

3. Богданець-Білоskalенко Н. І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посіб. для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах / Упор. Н. І. Богданець-Білоskalенко. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2012. 728 с.
4. Богданець-Білоskalенко Н. І. Українська дитяча література. Маловідомі твори українських дитячих письменників II половини XIX ст. – I половини XX ст. : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2009. 280 с.
5. Качак Т. Б., Круль Л. М. Зарубіжна література для дітей: підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 416 с.
6. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
7. Українська дитяча література : [хрестоматія] / вступ, ст. та упор. Л. П. Козачок. Київ : Вища школа, 2009. 519 с.

Допоміжна

1. Аксьонова Л. В. Чарівний барвінок / Л. В. Аксьонова, В. Т. Гридіна. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2009. 512 с.
2. Волочай В. Г. Навчально-методичний комплекс для диференційованого навчання з «Дитячої літератури з основами літературознавства». Вінниця : Діло, 2006. 214 с.
3. Галич О. Теорія літератури / О. Галич, В. Назарець, Є. Васильєв. Київ : Либідь, 2001. 487 с.
4. Допитливим чомучкам : Книга для читання дітям п'ятого року життя / А. А. Ємець та ін.; заг. ред. О. В. Джежей. Харків : Вид. група «Основа», 2007.
5. Живлюща сила Ємигії: літературна антологія Миколаївщини / гол. ред В. І. Шуляр; укл. І. Ю. Береза, П. М. Водяна, В. І. Марущак та ін. Миколаїв: Іліон, 2014. 412 с.
6. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А. І. Мовчун [та ін.]. Київ: Арій, 2011. 592 с.
7. Калуська Л. Дивокрай. У 2-х кн. Тернопіль, 2007.
8. Книга для читання у дитячому садку / Ред.-упор. О. А. Кузнецова. Дніпро : Сталкер, 2002. 320 с.
9. Лохвицька Л., Андрющенко Т. Барвисте життя. Хрестоматія з читання для дітей дошкільного віку. Київ: Видавничий дім «Мандри», 2014. 344 с.
10. Майбутнім першокласникам : Книга для читання дітям шостого року життя / А. А. Ємець та ін.; заг. ред. О. В. Джежей. Харків: Вид. група «Основа», 2007. 320 с.
11. Малятам-дошкільнятам : Книга для читання дітям четвертого року життя / А. А. Ємець та ін.; заг. ред. О. В. Джежей. Харків : Вид. група «Основа», 2007. 176 с.
12. Найкраща хрестоматія для читання дітям. Київ : Перо, 2012. 304 с.
13. Найкраща хрестоматія для читання дітям від 3 до 6 років. Київ : Перо, 2010. 112 с.
14. Новальська Т. Читання в Україні в новому столітті. *Вісник книжкової палати*. 2002. № 12. С. 21–24.
15. Папуша О. Дитяча література як маргінес літературознавчої теорії: до проблеми конституювання об'єктів наукового дискурсу. *Слово і час*. 2004. № 12. С. 20–26.
16. Поезія серця Дмитра Кременія : (до 65-річчя від дня народження) : біобібліогр. показч. / склад. М. В. Тасинкевич ; ред. Л. М. Голубенко ; Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка. Миколаїв, 2018. 396 с.
17. Світова література: хрестоматія / упоряд.: А. І. Мовчун [та ін.]. Київ: Арій, 2006. 526 с.
18. Українська література для дітей: хрестоматія / Укл. Зінаїда Варавкіна, Антоніна Мовчун. Київ : Арій, 2011. 680 с.
19. Українські традиції і звичаї / авт.-упорядн. В. М. Складенко, А. С. Шуклінова, В. В. Сядро; худ. В. М. Юденков, Л. Д. Киркач-Осипова. Харків : Фоліо, 2007. 318 с. (Дитяча енциклопедія).

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України для дітей. URL: <http://www.chl.kiev.ua/>;
2. Дитяча література. URL: http://www.ae-lib.org.ua/_lit_child.htm .
3. Дитячий сайт Казкар. URL: <http://kazkar.info/>.
4. Літературний сайт Ігоря Січовика. URL: <http://slovogray.narod.ru/>.
5. Українська мова та література. URL: <http://ridnamova.ck.ua>
6. Читанка – дитяча публічна онлайн-бібліотека, яка містить відскановані копії книжок, що були видані давно. URL: <http://chytanka.com.ua/>
7. Ящур В. М. Бібліографічний покажчик літератури для дітей. XXI ст. URL: [http://www/ua.catalog.2009.literature](http://www.ua.catalog.2009.literature).